

præcipue quia non iniustus, ut propter multa mala paucorum obliuiscatur bonorum: imo de nullo sic irascitur Deus, quomodo si peccator superbiat, & erectus & rigidus non fluctat in fletum, nec misericordiam postulet pro delicto. Nilque sic offendit Deum, sicut erecta cervix post peccata, & ex desperatione contemptus. Unde & vos non desperetis veniam scelerum magnitudine: quia magna peccata, magna debent poenitentia. Nam Deus non vult inferre supplicia, sed terrere passuros. Ipseque ad poenitentiam provocat, ne faciat quod comminatus est.

Dæmonum enim nullus est quin pareat. Omnes ad prædam festini venient: ante faciem ipsorum ventus urens. Et quicquid aspexerint, quicquid vultui eorum obvium fuerit, urere desiderabunt & perdere. Sed nec quisquam per patientiam bonitatis Dei, de peccatorum suorum impunitate contendant, nec illum non æstimet offensum, quia necdum expers iratum: Imo magna est ira, quando peccantibus non irascitur Deus. Unde in Ezechiele ad Ierusalem: Jam non irascitur tibi, zelus tuus recessit à me. Sed revera Deus hominibus non irascitur, sed vitis: quæ cum in homine non fuerit, nequaquam punit.

Habet autem ira Dei mensuras quantum & quanto tempore, & ob quas causas & quibus inferatur: iuxta illud quod scriptum est: Cibabis nos pane lachrymarum in mensura. Misericordiam igitur à Deo consequitur, qui se putat esse miserum. Nam Deus qui nullis viribus superari potest, publicani tamen precibus vincitur. Quanto ergo tempore te errare nosti, quanto tempore deliquisti: tanto tempore humilia teipsum Deo: & satisfacio ei in confessione poenitentia. Quoniam qui peccator est aliqua forde maculatus, de Ecclesia Christi non potest appellari, nec Christo subiectus dici. Igitur quia erravimus juvenes, emendemur senes, jungamus gemitus, & lachrymas copulemus, culpam simpliciter confitendo. Nam qui post lapsum peccatorum ad veram poenitentiam se convertit: cito à misericordie iudice veniam impetrabit: quoniam apud Deum non tam valet mensura temporis, quam doloris: nec abstinentia tantum ciborum, quantum mortificatio vitiorum.

Sed & magnum peccatum magnis diuturnisque cruciatibus luitur, culpæque levis præsentis supplicio compensata sit. Et sic magnum peccatum, magna indiget misericordia. Concluse enim Deus omnia sub peccato, ut omnibus miseretur. Sed frustra voce assumitur, si permanent opera. Sed ne diutius pertraham: habeto pauca pro pluribus: in quibus non tam ordo quaeritur, quam profectus. Age ergo, tu cave, curre, festina. Age ut in hac spiritualitate perhas: Cave ne quod accepisti bonum, incautus & negligens cultus amittas: Curre, ut non negligas: Festina, ut celerius comprehendas. Nam corpore multorum est: ad culmen pervenisse paucorum. Tribuat tibi Christus: ut audias & taceas, & intelligas, & sic loquaris.

Finis concludens regulam.

ET quoniam ita se natura habet, ut amara sit veritas, & blanda vitia existimentur: ut Paulus ait Apostolus: Inimicus vobis factus sum verum dicens: Unde & quia Salvatoris dura videbantur eloquia, plurimi discipulorum retrorsum abierunt: non sciamus est, si & nos ipsi vitis detrahentes, offendimus plurimos. Disposui tamen nasum secare fortentem: timeat qui strumosus est. Quid tamen ad te qui intelligis te innocentem? Nemo reprehendat quod aliquos, aut laudamus, aut carpinus: Cum & in arguendis malis sit correptio ceterorum, & in optimis prædicandis boni ad virtutum studia concitentur. Nos enim, ut scitis, Hebræorum lectione detenti, in latina lingua rubiginem induximus: in tantum ut loquentibus quoque stridor quidam non Latinus interstrepit. Unde ignosce ariditati. Et si imperitus sum sermone, inquit Apostolus, sed non scientia. Illi utrumque non deerat, & unum humiliter renebat. Nobis utrumque deest: quia & quod pueri plausibile habuerimus, amissimus: nec scientiam quam volebamus, consecuti sumus: iuxta Aesopianam fabulam: dum magna sectamur, etiam minora perdimus.

Non prolongabuntur ultra sermones mei quoscumque loquor: Ea propter moneo, & flens gemensque confessor: ut dum huius mundi viam currimus, non duabus tunicis, id est, duplici animo vestiamur, non calciamentorum pedi-

bus, videlicet operibus prægravemur: non divitiarum onera ad terram premant: non virge, hoc est, potentia secularis, quaeratur auxilium: non pariter Christum velimus habere & sæculum: sed pro brevibus & caducis aeterna succedant. Sed & precor qui fideles estis, ut ita vitam nostram & conversationem servetis, ne in ipsa vel ipsi scandalum patiamini, vel aliis scandalum faciatis: sed sit in vobis summi studii, summæque cautela: ne quis in hanc sanctorum congregationem pollutus introeat: ne quisquis Jebusæus habet in vobis. Dominus Jesus conterat satanam sub pedibus vestris: & incolumes vos & proluxa arate florentes, Christus Deus noster tueatur omnipotens. Sed & Spiritus sanctus vobis præstare dignetur: ut in hoc sæculo factores mandatorum suorum effecti, in huius vite agone probati, & fideles inventi spiritualibus fructibus dilatati, his continentibus mereamur adjungi: ipsi gloria & imperium cum eodem Spiritu sancto in cuncta sæcula sæculorum: Amen.

Finis regula Monachorum.

DIALOGUS SUB NOMINE HIERONYMI
& Augustini, ex utriusque scriptis, ab incerto
autore collectus.

CUM apud vos cælestis eloquentia purissimi fontis, & literarum omnium fluentia redundent: ac solida secundum verticem sanitas, vestra cuncta firmo statu membra contineat: miror stupore mentis attonitus, cur stillicidium insulani rivuli dignemini haurire, nitores corporis infirma medentes. Magis ergo quæ de Græcorum mutuavi fontibus, stitibus proferam: atque Latinorum latices limpissimos ad veltri cordis secreta perducam.

Origenes igitur qui nullum propriè de anima edidit librum: in catalogo Ecclesiastica prædicationis animæ faciens mentionem, hæc dicit: De anima verò utrum ex feminis traduce ducatur, ita ut ratio ipsius vel substantia inserta ipsis corporis feminibus habeatur, an verò aliud habeat initium, & hoc ipsum si genitum est aut non-genitum: vel certè si extrinsecus corpori inditur, necne, non satis manifesta prædicatione distinguitur. Item in libro quem de Epistola Apostoli ad Titum scripsit: Si quis, ait, rationem humanæ animæ requirat, cum de ea neque quod ex feminis est traduce ducatur: neque quod honorabilior & antiquior corporum compage sit, tradiderit Ecclesiastica regula: propter quod multi nec comprehendere potuerunt aliter sentire oportere de animæ ratione.

Sed & qui aliter sentire vel differere visi sunt: à non-nullis in suspitione habentur velut novi aliquid introducetes. Fateur autem idem ipse Origenes in præfatis opusculis: sed & Eusebius Cæsariensis, & Pamphilus martyr: Basilius quoque & Gregorius, Didymusque & Rufinus similiter in suis, unius substantia omnes esse animas: & immortales & rationabiles liberi arbitrii ac voluntatis: iudicandas quoque esse pro his quæ in hac vita gesserunt: esse tamen eas factas à Deo qui universa creavit & condidit. Quando autem factæ sint olim simul, aut nunc per singulos nascentium: quid periculi esse aiunt, alterum è duobus opinari? Athanasius, Hilarius & Ambrosius præparatis jam in ventre mulierum, deformatisque corporibus: tunc ad præsens creari animas, & inseri deformato jam corpori criminantur.

Jam verò illi qui ex traduce animas venire confirmant: & simul corporali eas semine feminari: siquidem, ut quidam ipsorum affirmare solent: non aliud dicunt esse animam, quam insufflationem Spiritus Dei: illam scilicet quam initio facturæ mundi, Deus insufflavit dicitur in Adam de ipsa Dei esse eam substantia proficentes: Quomodo non isti videbuntur quodammodo hæc præter scripturæ regulam & rationem pietatis asserere, quod substantia Dei est quæ peccat, si anima quæ de substantia Dei est peccat: insuper etiam quod & poenis subdenda sit pro peccato. Sed & illud se quod absurdum esse incurere non vident: quia necesse est eam simul cum corpore mori, & esse mortalem, si simul cum corpore, vel feminata, vel formata: vel nata est.

Tum deinde illi: id est, Apollonius, Tertullianus, Pompeius, Arnobius, Lactantius, atque Apollinarius: qui unam quidem ex nullis substantiis à Deo factam esse dicunt

dicunt animam, id est, illam quæ prima facta est in Adam: & ex Adam omnium hominum animas existere, & secundum corporalem sine dubio successione, traducem quoque fieri animarum: etiam ipsi quid aliud ostendunt, nisi animas esse mortales? Si enim sicut animalia cætera ex solo semine oriuntur: ita etiam de hominibus sentimus: ut cum corpore simul in eodem semine, etiam anima defundatur: quid dicimus de his qui imperfecti adhuc, & de ventre abortivi sunt: & qui nonnunquam etiam antequam vasculorum naturalium receptaculis semina sint suscepta, deperunt? In quibus sine dubio invenitur, quod simul etiam illa quæ naturali ratione feminibus insertæ erant animæ, extinctæ sint pariter & corruptæ?

Sive ergo ex insufflatione Domini sunt, sive ab una quæ prima facta est, necessarium est, simul ut cum corporibus corrumpantur, si eandem cum corporibus etiam originem sumunt secundum ipsorum rationem. Aut enim nihil omnino ex rationabili atque immortalis anima participavit illud quod adhuc in ventre corruptum est: & repulsa est illa ratio, quæ affirmat eam in feminis traduce simul cum corporibus feminatam: aut si participat, necessitas imminet confiteri mortalem esse animam: quod fides nostra utique non recipit: Domino declarante defunctorum animas & colloquium apud inferos habuisse, & Lazari scilicet in beatorum sedibus evantem, & divites flagrantem in incendiis.

Esse namque animas immortales, non tantum divini, sed & philosophorum pleni sunt libri. Quod taliter esse Cleombrotus Ambraciota in Platonis libro Socrate disputante didicerat: qui homicida sibi esse non timuit, ac se de altissimo præcipitavit muro: dum & nullum post mortem autumat restare iudicium, & sine discrimine aliquo meritorum, omnes animas post corpora æqualiter ferri arbitratum ad cælum. Quod adeo pro vero tenuerunt, & sic illos omnes sæculi sapientes una nebula huius erroris involvit: ut & ipse tam laudabilis, ut putant, doctor homicida, ipsum se privatim ne publicè occideretur, occiderit. Sic quoque Cato lecto in nocte ad lucernam Platonis libro, qui immortalitatem animæ docet: stricto gladio revelatum manu pectus semel iterumque percussit.

Redeamus ad illas præterea sanctorum nobilissimas disputationes: non in Academia nemorosa obscuris tectas umbraculis, sed cælesti illustratas ex lumine. Beatus itaque Hieronymus tam sanctum Victorinum martyrem, quam plebsque Catholicos secutus: se potius fieri, quam propagari animas: secundum illud quod in Evangelio scriptum est: Pater meus quotidie operatur, & ego operor, credere significavit. Sanctus quoque Augustinus hanc opinionem in octo admodum voluminibus, verbis tueri cernitur. Sed cum originale peccatum penamque parvulorum, qui sine baptisimo moriuntur, declarare nititur, à Deo factam in Adam, & ex ipsa omnium hominum animas existere: tam suis argumentis quam scripturarum testimoniis: ut est illud: Animæ quæ ingressæ sunt cum Jacob Egyptum, & egressæ de femore illius, amplecti propensius comperitur.

Huius assertionibus beatus Gaudiosus Episcopus: animarum & corporum promptissimus medicus, nostrisque temporibus unus martyr: cum nobiscum colloquium familiariter habuisset, per totam orationis suæ seriem evidentissimis approbationibus usus est. At verò sanctus Ambrosius, quem jam superius inter viros Apostolicos memoravimus: Inhonestum, inquit, puto animas cum corporibus generari: ut anima nascatur ex anima, quod nec animæ ipsi competit: aut si certè singulæ cælesti potestate factæ sunt, & ex ipsis cætera natæ sunt: potest ex una Ade anima credibile videri cæteras nasci: sed non convenit: quia soli Deo hoc possibile fuit, ut simplex generaret, nec cæteris concederetur: quod tam mysticum est in causa salvatoris, ut non solum à solis gentilibus vel Judæis: verum etiam ab ipsis qui Christianos se dicunt, incredibile putetur.

Photiniani enim hanc fidem spernunt, non credunt Deum generaliter. Nam si eo tempore quo seminatur corpus, & anima generatur ex anima, de Adam costam sublatam legimus: non tamen animam natam ex anima: Sed si costa secum habuit animam: jam non nata est, sed detracta in partem. Sed nec hoc scriptum est: Propheta enim Zacharias inter cætera: Qui plasmam, inquit, animam hominis in eum. Nec Isaias ab his dissentiens, ait: Sic dicit Dominus Deus qui fecit te, & finxit te in utero. Si ergo in utero fingitur:

Tom. V.

jam formato corpori tribuitur. Cum enim omnia membra implet corporis, figurata dicitur in corpore: ut sicut aqua cum sit sine effigie, missa tamen in vas, figurata videtur, ita & anima cum sit natura incorporea & simplex: formatur in corpore, singula membra vivificans: quod quidem Moyse manifestius tradidit, dicens: Si quis percussit mulierem in utero habentem, & abortiverit: si formatum fuerit, det animam pro anima: si autem informatum fuerit, mulctetur pecunia: ut probaret non inesse animam antequam formam. Itaque si jam formato corpori datur: non in conceptu corporis nascitur cum semine derivata: nam si cum semine & anima exiit ex anima, multæ animæ quotidie perirent: cum semen fluxu quodam non proficere nativitati.

Sed si prius respiciamus: videbimus quid sequi debeamus. Contemplemur facturam Adæ: in Adam enim exemplum datum est, ut ex eo intelligatur, quia jam formatum corpus accepit animam. Nam poterat Deus animam limo terræ admiscere, & sic formare corpus. Sed ratio infirmatur: quia primum oportebat domum compaginari, & sic habitantorem induci. Anima certè, quia spiritus est, in sicco habitare non potest: ideo in sanguine fertur. Cum ergo corporis liniamenta compacta non fuerint, ubi erit anima? An foras vagatur quamdiu immittatur, cum ratio tradat sic dari eam, ut anima in corpus non oiosa vegetur. Sed ex quo detur, dicant qui aliud putant, ex mare an ex femina: Non convenit, quia aliud in exemplo est: proponunt enim ex viro cum costa datam & animam: quod multis rationibus infirmari docuimus. Unde fortè videatur dari ex femina, maxime propter salvatorem: quem scimus sine complexu carnis, de Spiritu sancto natum ex femina: quod si arbitrantur, plus dant foemina: auctoritatem enim viri mutant in foeminam. Cum enim tam corporis quod animæ originem ex viro dicant: convertunt se, ut id quod potius est, ex muliere dicant, id est, animam: quod verò minus, ex masculo, id est, corpus. Cum manifestum sit ordinem exempli à Deo traditum immutari non posse: qui ergo animas ex una propagari asserunt, & non in corpora iuxta exemplum primi hominis à Deo quotidie fieri, anathema sint.

AUGUSTINUS. Sancte frater Hieronyme, consulens te de his quæ nescio: oro Deum ut fructuosum esse nobis velis. Quamquam enim sis tu multo, quam ego sim ætate major, tamen etiam ipse jam senex consulo: sed ad discendum quod opus est, nulla mihi ætas ferre videri potest: quia & si senes magis deest docere quam discere: magis tamen discere quam quid doceant ignorare.

HIERONYMUS. Beate Papa Augustine, in scripturarum, si placet, campo, sine nostro invicem dolore ludamus. Noli igitur annorum existimare nos numero: nec sapientiam canos reputes, sed canos sapientiam scriptura testante: Cani hominis prudentia ejus. Noli inquam fidem pensare temporibus: nec me idcirco meliorem putes, quod prior in Christi exercitu cæperim militare.

AUGUSTINUS. Accipe igitur, quæ mihi peto aperiri, ac differere non graveris. Quæstio de anima multos movet, in quibus & me esse confiteor: nam quid de anima firmissimè teneam, non tacebo.

HIERONYMUS. Metiris nos virtutibus tuis: & parvos magnus extollis: ultimamque partem convivii occupas, ut patrisfamilias iudicio proveharis. Sed velle fateor, sed eniti præfero magistrum reuens: comitem spondendo, petenti datur, pullanti aperitur, quaerens invenit: discamus in terra, quorum nobis scientia perseveret in cælo.

AUGUSTINUS. Certus etiam sum, animam nulla Dei culpa, nulla Dei necessitate vel sua, sed propria voluntate in peccatum esse collapsam: nec liberari posse de corpore mortis huius, vel suæ voluntatis virtute, tanquam sibi ad hoc sufficiente: vel ipsius corporis morte: sed gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum.

HIERONYMUS. Anima immortalis, invisibilis & incorporea est: secundum crassiores dico corporis nostri substantiam: dico vel eo certè tempore punietur, & supplicium sentiet, quando pristinum corpus receperit: ut cum quo peccavit, cum ipso puniatur.

AUGUSTINUS. Dicitur conceptio humana sic procedere: ut primis sex diebus quasi lactis habeat similitudinem: sequentibus novem diebus convertatur in sanguinem. Deinde duodecim diebus solidetur: reliquis quindecim formetur usque ad perfectam liniamenta omnium membrorum: & hinc

B b